

Видає творчий колектив редакції газети
«Карпатський край»
(реєстраційне свідоцтво 3т №74).

ЗМІСТ

ПУБЛІЦИСТИКА

Рве «Тиса» пута...	2
ПОП ІВАН. Визволені і визволителі (військовий щоденник А.Гасала-Ніжборського)	52
ДЗЕНДЗЕЛІВСЬКИЙ ЙОСИП. Словникар з Росішки	87
МАРГІТИЧ ІВАН. Дух Духновича	117
ПОСИСЕНЬ ГАЛИНА. Палаюча глина минувшини	120
СЕНЬКО ІВАН. Божа худоба	129

ПРОЗА

ДОЛГОШ ІВАН. Заплакала Тиса кров'ю...	3
КЕШЕЛЯ ДМИТРО. Госундрагоші або ж філософські роздуми про державу в науку нащадкам	61
ОФІЦИНСЬКИЙ РОМАН. Журливі шкіци	107
ДУРУНДА АНДРІЙ. Засмієшся і заплачеш...	113
ЧЕРЕПАНЯ ВАСИЛЬ. Звичай з бородою. Вікомішанка. Щось у прорубі	134

ПОЕЗІЯ

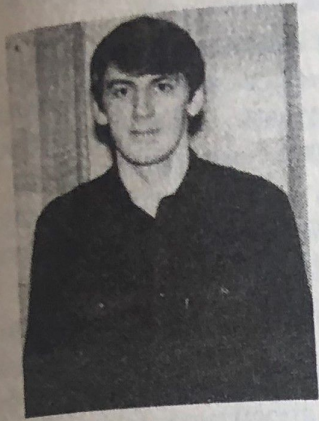
КУЗАН ВАСИЛЬ. Небом і долом	59
КОЛОС ІВАН. Доба, що ніби львиця люта...	111

МИСТЕЦЬКІ ОВИДИ

КУХТА ВАСИЛЬ. Рахів і Рафаелі	142

Головний редактор Василь КУХТА.

Редакційно-видавнича колегія:
Степан ГІГА, Сергій КОВАЛЬ, Петро ПЕТКІ,
Іван ПОП, Віктор ТЕЛИЧКО, Василь ЧЕРЕПАНЯ
(заступник головного редактора).

Роман ОФІЦИНСЬКИЙ ЖУРЛИВІ ШКІЦИ

АНГЕЛ

Чого ти назвав її ангелом? Не знаю. Може ти був закоханий в неї? Може... Та ж, ні! Кохав, кохав міцно і страждав. Однісінький сам. Вилловлював із тиші її кроки, вибігав похапцем на її дивний голос. А вона, супроводжена жадібним поглядом, суворо і таємно проходила мимо. І зловмисно дзвінко закривала за собою двері чи поспішно зникала за рогом.

Ясна річ, з плином часу ти став байдужим і зверхнім до ран, давно зарубцьованих. Правда, чомусь нині звечора занадто гаряче війнуло ми- нулим... Зашамкотіло листя за вікном. Осінь жадала сповіді.

Не потішайся з чужого горя. Горя? Саме так. Ти руки свої простяг до небес і за трохи досягнеш їх. А тоді, на початку путі, вона покохала на хвилю тебе до нестями. За одержимість. Потім найшов звідкись на неї морок, що ствердив образливо: «Я потрібна тобі до першого випадку...» І знов проходила повз істерична, роздвоєна. Ні на мить не бажала звільнитись від пелени сумнівів. Начебто не вірила вже нікому і в ніщо. Мов причинний, ти хапався за телефон. Не тямлячи звичних цифр, допитувався у пискливої примари: «Чого ти хочеш?.. світочу.. світання зірки?..» І в мріях скакав до неї, як у легенді, на білому

коні, загорнутий у чарівний пурпуровий плащ.

На одній із переправ не поталанило. Бурхливий потік, нарешті, назавше заховав від твоїх очей протилежний берег. У буднях і праці вдалося знайти анестезію. Вергав порошок томи, розрізав ніким ще не читані сторінки. Забувався. Рука конвульсивно тремтіла від паводку думок, унціями відкладались списані аркуші.

Божевільно-загадкова посмішка не сходила з уст. «Приречений отут і померти», — скрушно, а то й з іронією бідкались знайомі. Тільки ти нехтував усім цим. Щиро ображався, коли набридали і безмежно тішився, мов дитятко, коли було доволі поля для потойбічних роздумів, шалу розкріпаченої уяви. Ти навіжено рвався до вищої сутності, співмірної хіба що поступу до зір, далеких і недосяжних, навіть в окулярі найпотужнішого телескопу. Про такі відстані та глибини раніше й гадки не мав!

Та вряди-годи збивала з ніг втома. Шматували душу старі сумніви. Вона з'являлась щоразу, наче з ранкового літнього туману. Твоя сонцесяйна птаха. Знову нічого з собою не міг вдіяти. Хоробрився перед свічадом і перед безнадійно камінними стінами її серця. А у снах переможно обнімав, цілував, носив на руках.

...І вона, земна, раптом постала перед очима, випадково завітала в гості. Перепитавши про щось не-

суттєве, дріб'язкове (навіщо!), попрямувала до дверей. Ти перепинив їй шлях, легко і стрімко підняв увись.

— Не терзай мені душу, чуєш... Золоті гори не обіцяю, бо їх нема, не влаштую райського життя, бо я не Христос. Ось я. А більше нічого знатного...

— Які слова! Подумати. Йой, слова, які підібрав красиві, ніби дороге намисто. Золоті гори... До них і до тих, що бовваніють ген-ген за вікном спершу приступити треба, опісля лиш можна гомоніти з вершиною. Досі ти й не довідався з якої сторони підійти. Пусти.

Засміялася, вислизнула з рук і пішла. Зникла за дверима і мало не з пам'яті назавжди.

Боже, скільки вже часу збігло? Досить. Бо достеменно й не пригадати оте почування, юначу пристрасть. Але якось поволі здавалось неприборкувана стихія вляглась. Настав святий спокій в душі. Кажу: не тямлю як і завдяки чому. Може, перегорів, вчасно вигорів до тла, тому й швидко вибрався із полону псевдопочуття? Може... Та ж, ні... Ні. Принесли доброзичливі бальзаму, зашептали рани, зняли полуду, більма з очей. Повернули втрачений зір і барвистість чуття справжнього. Вона була ангелом, либонь, але у вірі, помислах твоїх. У житті ж — звичайнісінькою вавілонською блудницею. Чого ти тепер так іронічно посміхаєшся, глузуєш? Зі себе. Коли згадуєш того сонцесяйного птаха? Але ж він був, але ж він залишився неторканим у душі!

НА ЗЛАМІ

Калина зупинився, вражений навколишнім спокоєм. Присів обабіч стежини, котрою намірився був піднятися вище, на чоло благословенного клаптика зелені, що дивився з висоти добрими мовчазними очима на божевільну метушню міста. Міста, закутого в бруківку і бруд. І він, Андрій Калина, там сновигав цілими днями і безупинно, як білка в колесі. Треба було кудись постійно

поспішати і встигати. Жив за стрілкою годинника. Досить! Калина трісла, розкрутилася. І Калина, знесилений буднем, потягнувся далі від турбот і прикрощів, вчорашніх і грядущих...

Близький жалібний спів на мить затамував метушливе пульсування Андрієвих думок. Він озирнувся. Нікого. Проте мелодія, чиста і надприродна, і далі бентежила слух. Калина схопився на ноги, оглядаючи скронях загуло. Чи не причинним став, бува?.. Ой, ні! Різко підняв голову. На вершині зеленого пагорбу, що химерно зноситься над містом, сільський хлопчина-пастушок наспівував журливої. І пісня, зливаючись з останніми літніми променями, творила дивовижну гармонію: пронизувала плаксивим відтінком і, водночас, викликом невідворотності полону вечірніх сутінок. Та сонце, розчервоніле від напруги-гніву, повільно і невдоволено підкорялось силі, що ген-ген чатує на світло за обривом гір...

Рідко коли єство Андрієве розбивалось об зворушливі хвилини роздумів на самотині. Не часто збігали гірськими ручаями мимовільні сльози, бо у цьому швидкоплинному мінливому світі так уже влаштовано. І, перехопивши загадковий чийсь погляд, наперед віщуєш: розлучишся з ними неминуче й назавжди. Але інколи свинцеві хвилі прощання — нестерпні. Страшний той паводок сліз тоді, якщо свідомо залишаєш найдорожче на скелястому або й пологому березі уявної річки, яку нізащо не заставиш себе подолати... От і нині Андрій, розчарований до останку в осяйних ідеалах-ідолах, втік від них і від бездушного піднебесся кам'яниць, млосних оргій липкої смоли і розпашілого асфальту. Прийшов сюди. Отак і сидів, схиливши голову до колін. Не пам'ятав й скільки, ніби втратив міру часу і простору... Пробігало минуле перед очима, наче хтось, чарівник, гортав обережно альбом пам'яті. Пригадалась безіменна мудрість, вичитана в старій напівзітлілій книжці,

підібраний на горіщі приреченого на руйнацію будинку. Земснаряд готов був ось-ось назавжди завдати смертельного удару по хитких обдертих стінах.

— ...Так хто вбивця нашого життя? — суворо перепитав підлеглих Учитель.

— Ми самі, Вчителю! — зухвало вигукнув юнак з очима, як море у шторм...

«Ми самі, самі, самі... винуваті...» - довго відлунювало в Андрієвих скронях...

Сутінки впевнено збивались у суцільну темряву. Про пісню — лиш згадка. Вечірня прохолода з мерехтінням мелодій невидимих солістів війнула п'янкою свіжістю. Затремтіли сузір'я мільйонами світлячків. У цупких обіймах темені ночі засинала втомлена земля. Калина підвівся. Рушив униз, назустріч вогням приколисаного міста. Десь там, попереду, захлинались в істериці магнітофони... Над головою племініли Стожари, мов марево. Туман зронив сльозу. Осіння роса пекла кропивою...

СОНЯХ НАД ШЛЯХОМ

Сонце непомітно десь пропало за лісом, скаламутивши обрій. Петро повертався додому дорогою, якою не раз впевнено і невтомно добирався за дня і в нічній темені. Смеркалося. Назустріч і навздогін мчали одинокі і ляжливо-прудкі авто, котрі у такий час понад усе воліють уникати пригод і нічних супутників. Принагідно юнак махнув рукою кільком легковикам. Просто, для заспокоєння душі. Аби ще раз переконати себе, мовляв, бачиш — усі можливості вичерпані і залишається одна тільки надія на ноги, до ранку якимось дійти пішки. Чим крок, тим ближче до дому, а чим ближче, тим легше іти, а чим... А далі?!

А далі зненацька засліпив яскравий блиск двох хворобливо-жовтих очей. Скорчилось тіло, як від удару меча, і заискрився, розсипався світ

уламками. Скочуючись, Петро інстинктивно хапався за кущі і молоді пагінці дерев, аж поки не зупинився на дні виярка. Напружився, спробував підвестися. Та сили, знівечені міцними металевими щелепами, залишили його. Простогнав. Втратив свідомість...

На світанку Петро прийшов до тями. Широко розкритими очима, світло-карими і збайдужілими, дивився на засмучене осіннє небо. Він помирав, покинутий всіма — і дорогими, і сторонніми серцю людьми. Зовсім поряд від них. Без них. Задощило. Хлопець стулив повіки. Дрібненька уривчаста мжичка приємно лоскотала лице. Він лежав. Лежав довго і, здавалося, зроду-віку був прикутий отак до землі (не відірватись, не поворухнутись). А тільки-но пробував звестись, як вона неблаганно загірбала дедалі глибше його в свої надра. То й думка не тривожила більше, що можна перебувати в іншому стані. Невагомо, солодко...

Петро помирав. День, що народжувався, ліниво розганяв темно-сизі зморшки на своєму щомиті яснішому чолі. День оцей був останнім у короткому сімнадцятирічному календарі Петрового життя. І мало воно закінчитись саме тут, зовсім близько батьківщини. Розкрив очі. Сіро-мертвотне небо співчутливо тяжіло над землею. А неподалік, на узбіччі, зігнувся у скорботі сонях — німий свідок нічної трагедії. Схилив голівку, наче плакав. І правдиві сльози-дощинки спадали у виярок.

ХВИЛІ

У цей похмурий літній ранок Василько самовільно, не питаючись дозволу, повівся до моря. Він знав, що не скоро прохопляться за ним, а як заметушаться, то встигне вчасно з'явитись на очі виховательок. Василько робив так щоразу, коли хотів погомоніти наодинці з морем.

Закигикала чайка. Малюк задивився і розсміявся з її грайливих погойдувань на повітряних струме-

нях, кумедного борсання в цупких обіймах невидимої, але погідної сили. Той вітрик, напевне, примчав із рідних Василькових місць, розлогого і буйного степу. Припав пересохлими губами до води. А вгамувавши спрагу, далі безтурботно гасатиме попід хмарами, бешкетуватиме поки не впадуть на збіжжя і трави краплини його рясного поту, поки не пришкуть тильгає вечір.

Стиха перешіптувались хвилі морські, протирали очі, проганяючи дрімотність. Нарешті знайшли забавку: бігати наввипередки — хто дужчий. Василько теж отримував від того велику насолоду. І приєднався до гурту. Пустився навздоганяти хвилю, яка блискавично відступала від берега, аби в умліска обернутись і мерщій втікати назад по мокрому піску. Але хвиля раптом виявилася прудкішою, догнала його і обпекла крижаною водою. Довелось викручувати штанці. Зачекати, коли вони хоч трохи підсохнуть на вітрі.

Згодом, йдучи вздовж берега, Василько підібрав мушлю. Вона,

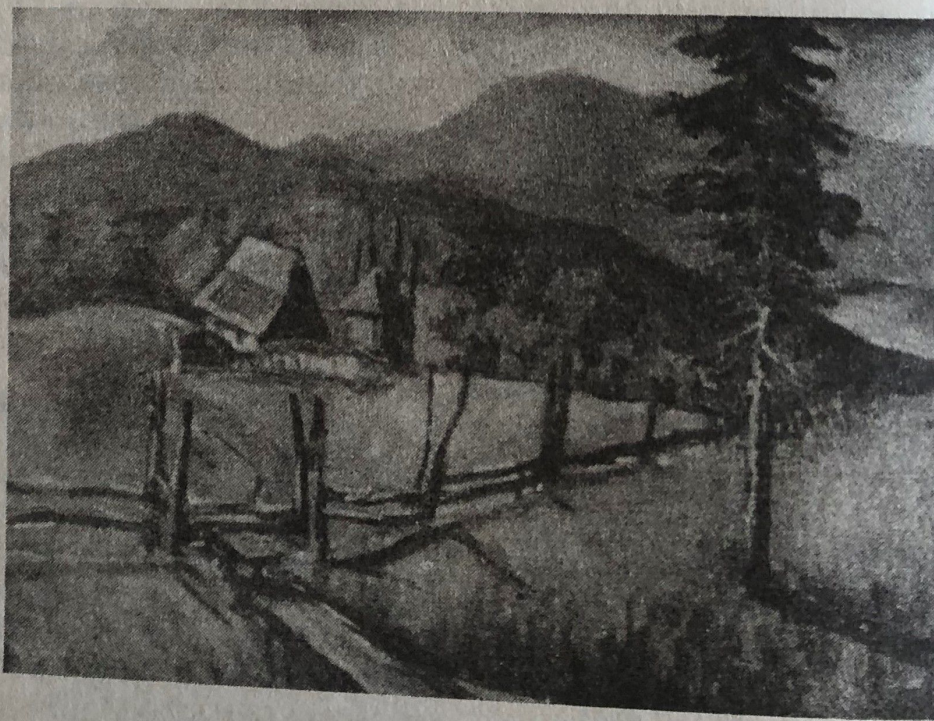
знесилена і потай зоставлена зрадливими хвилями, ледь чутно шепотіла хлопчикові на вухо про буремні пережиті шторми-урагани.

Хлюпотіло море, жаліючись на кайдани берегів і підневільний тягар неба і лоскіт сонячних променів. Ніде й розгулятися сердешному, — читав

Василько думки співрозмовника, вдивляючись йому у вічі — сизу далечінь. Там, за горизонтом, турецька земля. Кажуть, біля моря людина ніколи не залишається самотньою, бо на протилежному боці хтось також мусить обов'язково чекати приходу навроченого мріями. А погляди завше зустрічаються посередині й, обійнявшись, тонуть безвісними і незнайомими.

...Зненацька вигулькнув дельфін, наче посланець, котрого зачекались. Поважно розтинав хвилі плавником-шаблею. Наблизився до суші на безпечну відстань, розглядаючи Василька. Щось прожебонів. Хвацько підстрибнув і пірнув у море.

Художники Гуцульщини

Михайло ВОРОХТА. Карпатське літо.
Полотно, олія